

Hamlet på Ice Globe

Eallit dahje ii eallit, das dat jerro ...

(Att vara eller inte vara, det är frågan...)

Icehotel i Jukkasjärvi ska bygga en kopia av Shakespeares The Globe i London fast av snö och is, Ice Globe Theatre. Den 23 januari invigs den och första pjäs som spelas blir Hamlet. För första gången på samiska. Rolf Degerlund, isteaterchef för Ice Globe Theatre, utlovar en helt annan teaterupplevelse än vad vi är vana vid. Han har hållit presskonferenser i London, Oslo, Stockholm, Jukkasjärvi, Paris och Berlin och intresset är enormt. Nu är hela världen på väg hit, men han påpekar att allt från början bara var en dröm.

Rolf Degerlund gjorde 1997 en akvarellmålning av en isteater och säger att hans lite 'larviga dröm' var att en gång bli isteaterchef för en sådan. Den 20 november 2001 höll han ett föredrag i ett helt annat ämne och råkade ha med sig den där målningen, avslutade sitt föredrag med att visa den och sa - mest på skoj - att hans högsta dröm var att bli världens första isteaterchef.

- Den dagen, flög en stekt sparv förbi. Precis när jag gått av scen efter föredraget kommer en man in, presenterar sig som Yngve Bergqvist, chef för Icehotel i Jukkasjärvi och säger: "Jag bygger den åt dig!" Sedan har allt gått med en rasande fart och nu är vi framme vid målet. Allt är klart inför byggandet, ritningar framtagna av arkitekten Åke Larsson och den 18 december sätter vi igång. Lite absurt är det att sälja biljetter till en teater som ännu inte finns, precis som att boka rum på Icehotel fast inte heller det existerar i sinnevärlden ännu. Icehotel öppnar den 13 dec. 2002.

Rolf Degerlund betonar att hela den konstnärliga idén är att spela på samiska. Att det blev Shakespeare är inte konstigt eftersom man gjorde en kopia av just hans teater. Men grundidén är att han spelas på det samiska språket. Man ska försöka spela en pjäs av Shakespeare varje år, men kommer också att spela samiska berättelser. Av 74 kvällar i vinter blir det 30 föreställningar av Hamlet och

Nils Henrik Buljo från Beavivás Sámi Teäter som Hamlet. Foto: Harry Johansen

24 föreställningar Jasat – en samisk jojk och danskonsert under norrskenet samt 20 gästspel av olika musik- och dans föreställningar/konserter.

- Jag är tydlig i den konstnärliga linjen: det är det samiska språket och den samiska poesin som ska möta världen och världen ska få möta den tillsammans med Shakespeare. Den samiska konsten har ett starkt uttryck och är en annan kultur, det kan gälla bild, slöjd eller musik. Vad gäller den samiska scenkonsten har den alltid fått ge vika för den svenska. Nu vill vi visa den för världen, som ska komma till Jukkasjärvi och uppleva den i en inramning som känns helt rätt. Det samiska sättet att berätta är starkt och vi vill också därför spela Shakespeare på samiska. Det finns en sådan oerhörd kraft i det språket, en otrolig upplevelse, lika stor som Shakespeare själv.

Vid invigningen av Ice Globe kommer man inte att klippa av några band utan Rolf Degerlund utlovar tuffare tag än så men vi låter det bli en överraskning.

Hamlet börjar så med andra scenen och en sarkofag av is körs in med Hamlets far och sedan skildras faderns hädanfärd.

- Det kommer att bli mycket visuellt, bildmässigt starkt, för på en isscen har man ingen chans att vara alltför intellektuell, eftersom naturens kraft är mycket starkare än människans. Det blir grova bilder, stora uttryck och häftiga kontraster. Dekoren blir i stort sett skådespelarnas kostymer. Ljussättning av is är helt fantastiskt. Det kommer bli gruvligt vackert ... tänk Hamlet stå med en döska av is i handen, det är kallt och det ryker ur struparna.

Rolf Degerlund tummar inte på det konstnärliga även om detta förstås är en stor turistattraktion med ishotell och totalupplevelse, men pekar i stället på vikten av att utveckla något alldeles speciellt som utgår från samisk kultur.

- Men vi kommer inte att vara några turistsamer som jojkar runt i tofsar och fångar renar, skrattar Rolf. Kostymeringen i Hamlet är säregen och ger en känsla av mongoliska/kinesiska/samiska klädedräkter. Men vi försöker ta vara på det typiskt samiska, så när till exempel Hamlet i sin att-vara-monolog får svårt att tala - den texten handlar ju egentligen om det - övergår monologen i vår version i en jojk, som är det samiska sättet att uttrycka känslor.

Inga-Marja Sarre från Beaivväs Sámi Teáhter. Foto: Harry Johansen

Det är minus 23 grader om än 'bara' plus 4 på scen för att klara rösterna. Hamlet spelas på en timme och en kvart, längre kan man inte spela. I den obligatoriska pausen kan man dricka något i isteaterbaren och där beskåda byster av dramatiker som Shakespeare, Strindberg och Ibsen uthuggna i - ja vad tror ni?

Teatern som spelar Hamlet är den Nationella Samiska Teatern i Norge, "Beaivväs Sámi Teáhter", från Kautokeino som består av samiska skådespelare och musiker. Man kommer också att arbeta för att göra gästspel på the Globe i London med sin Hamlet.

- Vi ska ha hit en ensemble därifrån för att spela en pjäs på Ice Globe om vi får som vi vill. De får göra en specialföreställning som är 1 tim och en kvart.

Rolf Degerlund for till the Globe i London i mars i år, tittade på ritningar och gjorde upp planer. Han kom hem och började arbeta med arkitekter och skulptörer. Hur lika blev då Ice Globe och Globeteatern?

- Vi har fått slopa vissa detaljer jämfört med the Globe. Vi har två våningar jämfört med Londons tre, vi har 8 loger med tolv personer i varje, the Globe har fler och vi har 424 ståplatser. Ice Globe Theatre är 30 meter i diameter och har 7 meter höga väggar. Målningar i taket kan vi förstås inte ha, men pelarna vid sidan om scen är med, helt i is förstås.

Man kan beställa biljetter redan nu, och priset är 875 kr för sittplats i logerna, eller 495 kr för ståplats. Man spelar klockan 22 varje kväll fram till våren. Man köper biljetter på ticnet eller på Icehotel 0980-668 00.

- 6 april ger vi sista föreställningen och sedan stänger solen teatern för säsongen. Och vi tackar för lånet av råmaterialet, dvs. vattnet som går tillbaka till Torne älv. Teatern påbörjas sedan återigen i december.

<http://www.icehotel.com/iceglobe/hamlet.htm> Tel: 0980-668 00

Intervju: Roland Heiel